

Monumentnummer*: 530850

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* 26 april 2010
Kadaster deel/nr 82976/33

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Rotterdam	Rotterdam	Zuid-Holland					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Blaak	34			3011 TA	Rotterdam		
Blaak	32			3011 TA	Rotterdam		
Brouwerijstraat	3			3011 TB	Rotterdam		
Wijnstraat	75			3011 TR	Rotterdam		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel			
Rotterdam	AH			310			

Omschrijving**

Inleiding

Het aan de zuidzijde van de Blaak gelegen BANKGEBOUW van de voormalige Nederlandse Handelsmaatschappij is tussen 1945 en 1947 gebouwd door C. Elffers in samenwerking met A. van Nieuwenhuyzen. De voorganger van dit pand was tijdens het bombardement in mei 1940 zwaar beschadigd geraakt. De Blaak was tot de tweede wereldoorlog één van de grootste binnenhavens van Rotterdam. Tijdens de oorlog is de Blaak gedempt met puin van het bombardement. Bij de wederopbouw van Rotterdam werd besloten het centrum van Rotterdam onder te verdelen in diverse sectoren. De financiële sector werd geconcentreerd aan de Blaak en het zuidelijk deel van de Coolsingel. Banken en verzekeraars waren de enige instellingen die voldoende geld hadden om zonder overheidssteun snel de verwoeste gebouwen weer op te bouwen. Behalve de Nederlandse Handels Maatschappij werden daarnaast de Twentsche Bank (Blaak 28) en de voormalige Amsterdamsche bank/ Incassobank (Blaak 40) snel gerealiseerd. Deze drie panden zijn gebouwd volgens de na de oorlog opgestelde principes en vormen samen een ensemble. Ze vormen samen één monumentale wand doordat ze op één rooilijn zijn geplaatst, dezelfde bouwhoogte (24 m) hebben en in kleur op elkaar afgestemd zijn. De voormalige

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Nederlandse Handelsmaatschappij is het middelste pand. Na de fusie in 1964 met de voormalige Twentsche Bank tot de Algemene Bank Nederland (ABN) zijn de beide panden ter hoogte van de derde verdieping met een lichtbrug met elkaar verbonden. Het pand was voorzien van destijds vooruitstrevende technische voorzieningen en installaties, zoals centrale verwarming, tl-verlichting, interne telefonie en luchtverversing. In 1998-2000 is het pand verbouwd door architectenbureau Kraaijvanger Urbis. Het exterieur is, behoudens de profielen van de vensters, gaaf gebleven. De stalen profielen zijn vervangen door aluminium exemplaren. In het interieur is de lichthof tot de eerste verdieping dichtgebouwd. De vierde en vijfde verdieping hebben nog de oorspronkelijke indeling: kantoorkamers uitkomend op een omgaande gang rondom de lichthof. De lichthof is voorzien van een verhoogde glazen kap. De voormalige notariskamer, de couponhal, de couponkamers in de kelder, de directiekamers op de begane grond en de vergaderzaal op de eerste verdieping zijn vermoedelijk niet meer aanwezig. Op de vierde verdieping bevond zich oorspronkelijk de dienstwoning. Daarnaast is speciaal ontworpen meubilair, zoals de door H. Petri ontworpen ronde bank met donker lederen zetels rondom een houten beeld, de vogel Phoenix voorstellende, niet meer aanwezig. Thans is het pand in gebruik door de gemeente (2009).

Omschrijving

Het voormalige BANKGEBOUW moest kracht en zekerheid uitstralen. Het resultaat was een solide en ingetogen bankgebouw opgetrokken in een traditionele, monumentale bouwstijl. De gevels zijn gevat in een betonnen skelet en opgetrokken in geelbruine handgevormde waalsteen en gedecoreerd met siermetselwerk, natuursteen en sculpturen. Ter hoogte van de parterre en in de achtergevel tevens het souterrain zijn ze voorzien van smeedijzeren tralies met ruitmotieven. De borstweringen van de onderste vensters en die van de vierde verdieping zijn voorzien van siermetselwerk met eveneens een ruitmotief. De uitkragende gevellijst is uitgevoerd in sierbeton. De vleugels rondom de lichthof hebben een plat dak. Bovenop het dak zijn twee lage dakopbouwen voorzien van betonnen vlaggenmasten aangebracht ten behoeve van machinekamerliften, zuiveringsinstallaties en een timmermanswerkplaats. Deze dakopbouwen waren met elkaar verbonden door open galerijen met betonnen zuilen. Oorspronkelijk bevond zich tussen de galerijen een dakterras. Asymmetrisch gelegen in de voorgevel bevindt zich de statige hoofdentree met bronzen deuren, omlijst door Frans kalksteen. De entree is uitgerust met een verhoogd trapbordes, natuurstenen treden en bronzen leuning. Aan de voorzijde van het bordes is een bronzen embleem van de Nederlandse Handelsmaatschappij, ontworpen door N. Klaassen, aangebracht. Bovenop de bronzen luifel zijn twee groepen meerminnen geplaatst. Aan de onderzijde van de luifel zijn plafonnières van wit matglas aangebracht. In de entree bevinden zich een zware goudkleurige tourniquet en zijdeuren en een schuifhek. Links in de voorgevel bevindt zich nog een bronzen toegang met daarboven twee beeldhouwde vrouwen die waarheid en trouw symboliseren. In de achtergevel is een dienstingang uitgevoerd in staal en glas geplaatst. In de rechter zijgevel is een ingang met sterk geprofileerde bastenen omlijsting voorzien van bronzen deuren die toegang geven tot de safe en de bankkluis. Bovenop deze ingang zijn twee door H. Petri ontworpen natuurstenen beelden aangebracht voorstellende een "Sleutelbewaarder" en een "Gelddrager". In de cassetten van de bronzen deuren zijn symbolen van valutatekens, sloten en sleutels. In de linker zijgevel bevinden zich twee deuren die toegang geven tot de inpandige transformatorruimte. In de gevel onder de later gerealiseerde lichtbrug is gedecoreerd met siermetselwerk. Daarnaast zijn enkele vensters in deze gevel voorzien van stalen roosters.

Interieur: Het rijk vormgegeven pand is opgebouwd uit een kelder, souterrain en vijf kantoorverdiepingen. De massieve kluisen in de kelder dateren van net na de oorlog. Daarnaast zijn er onder meer een liftheek, een liftbord, bronzen parapluhouders en lichtarmaturen uit de bouwtijd te vinden. In het souterrain is onder andere de legitimatiehal met marmeren vloeren en een marmeren balie gevat tussen terrazzopijlers ondergebracht. Op de begane grond is de ontvangsthal met aan de linkerzijde de publiekshal en een door N. Klaassen ontworpen klok te vinden. Achter de ontvangsthal zijn de cirkelvormige effectenhal en afgesloten kantoorruimten. In de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

effectenhal zijn de wapenschilden van Rotterdam en Amsterdam aangebracht. De verdiepingen worden ontsloten door meerdere liften: publieksliften, een directielift en personeelsliften. Daarnaast zijn er meerdere diensttrappen. De publieke trappenhuizen zijn voorzien van granieten trappen met balustrades van glas en staal en houten leuning. Het rijk vormgegeven interieur is voor een groot deel bewaard gebleven. Er zijn veel marmertoepassingen, houten betimmeringen, gedecoreerde bronzen deuren en kolommen, ornamenten en enkele toegepaste kunstwerken. In de marmeren en houten vloeren, de wandbetimmeringen en de plafonds zijn veelvuldig stervormige motieven toegepast.

Waardering

Het BANKGEBOUW van de voormalige Nederlandse Handelsmaatschappij is van belang:

- vanwege de hoge stedenbouwkundige waarde van het ensemble van drie naast elkaar gelegen bankgebouwen uit dezelfde bouwperiode, waarvan het gebouw van de voormalige Nederlandse Handelsmaatschappij het middelste is;
- vanwege de architectuurhistorische waarde als toonbeeld van snelle wederopbouwarchitectuur in een traditionele en monumentale bouwstijl en vanwege de toepassing van een fors volume met lichthof;
- vanuit cultuurhistorisch oogpunt voor de betekenis van de Nederlandse Handelsmaatschappij voor de economische geschiedenis van Nederland;
- vanwege de esthetische waarde als gevolg van het gebruik van geelbruine handvorm Waalsteen en de toepassing van decoraties met siermetselwerk, natuursteen en sculpturen;
- vanwege het belang in het oeuvre van C. Elffers en A. van Nieuwenhuizen;
- vanwege het belang van met name het bronzen embleem aan de voorzijde van het bordes in het oeuvre van N. Klaassen.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Handel en kantoor

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument